ECLI:LV:ZRT:2019:0411.C24122717.3.S

Lieta Nr.C24122717
Lietas arhīva Nr.C-0300-19/26

Spriedums
Latvijas Republikas vārdā
Bauskā 2019.gada 11.aprīlī

Zemgales rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese A.Skulme,
ar tiesas sēdes sekretāri Sk.Šimkevicu,
piedaloties prasītājas Rīgas sociālās aprūpes centra "Gaiļezers" pilnvarotajai pārstāvei /pers. B/ un atbildētājai /pers. C/, atklātā tiesas sēdē Bauskā, Zaļā ielā 12, 2019.gada 21.martā izskatīja civillietu Rīgas sociālās aprūpes centra "Gaiļezers" prasībā vienkāršotajā procedūrā pret /pers. C/ par naudas piedziņu.

Aprakstošā daļa

Rīgas sociālas aprūpes centrs "Gaiļezers" (turpmāk – prasītājs) Ogres rajona tiesā 2017.gada 12.oktobrī cēla vienkāršotās procedūras prasību (pirms Civilprocesa likuma grozījumiem – maza apmēra prasību) pret /pers. C/ (turpmāk – atbildētāja) par naudas piedziņu. Prasībā lūgts tiesai piedzīt no atbildētājas par labu prasītājam maksu par apgādājamā sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu 335,93 *euro*, valsts nodevu 71,14 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 *euro*, pavisam kopā 410,37 *euro* apmērā.

Prasība pamatota ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8.panta pirmo daļu, Rīgas domes 2012.gada 4.septembra saistošo noteikumu Nr.184 "Rīgas pilsētas pašvaldības sniegto sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtība" 107.2.punktu un Civillikuma 188.pantu.

Prasības pieteikumā norādīti šādi apstākļi un juridiskais pamatojums. Starp prasītāju kā sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojuma sniedzēju un klientu /pers. D/ (turpmāk – apgādājamais vai klients) kā pakalpojuma saņēmēju 2014.gada 19.maijā noslēgts līgums Nr.44-2/V par apgādājamā sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma sniegšanu (turpmāk – līgums). Atbilstoši līguma 1.2.punktam un Rīgas domes 2013.gada 24.septembra lēmumam Nr.168 "Par Rīgas domes Labklājības departamenta un tā pakļautībā esošo iestāžu maksas pakalpojumiem" uzturēšanās maksa vienai personai dienā ir 13,74 *euro*, t.i. vidēji mēnesī (13,74x30) 412,20 *euro*. Precīza summa norādīta katra mēneša rēķinā.

Līguma 3.3.1.punktā ir noteikts, ka klientam ir pienākums katru mēnesi maksāt par uzturēšanos pie prasītāja 90% no savas mēneša pensijas vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta summas, nepārsniedzot Rīgas domes lēmumā par Rīgas domes Labklājības departamenta un tā pakļautībā esošo iestāžu maksas pakalpojumiem noteikto uzturēšanās maksu.

Saskaņā ar Valsts sociālas apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA) sniegto informāciju klienta ienākumi ir 153 *euro*, bet mēneša maksa par prasītājas pakalpojumu ir vidēji 412,20 *euro* mēnesī (precīza katra mēneša summa redzama rēķinos), līdz ar to secināms, ka viņš no saviem ienākumiem nevar samaksāt pilnu pakalpojuma maksu.

Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8.panta pirmajai daļai klienta vai viņa apgādnieka pienākums ir samaksāt par saņemtajiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem, ja šajā likumā nav noteikts citādi. Rīgas domes 2012.gada 4.septembra saistošo noteikumu Nr.184 "Rīgas pilsētas pašvaldības sniegto sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtība" (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr.184) 107.2.punktā ir noteikts, ka par pakalpojumu maksā klienta apgādnieki, ja klients par pakalpojumu nevar samaksāt pilnu pakalpojuma maksu.

Kā norādīts Rīgas Sociālā dienesta 2014.gada 24.februāra atzinumā par sociālā pakalpojuma maksu Nr. 14-2/80, atbildētājai 2014.gada 21.februārī nosūtīta vēstule Nr.RSD-14-1215-ap, kurā lūgts sazināties ar Rīgas Sociālo dienestu, lai lemtu par apgādājamā uzturēšanos ilgstošas sociālā aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā. Atbildētāja uz uzaicinājumu nav atsaukusies. Katru mēnesi atbildētājai uz deklarēto dzīves vietu tika nosūtīt rēķini par prasītāja pakalpojumu. Neviens no sūtītajiem rēķiniem līdz šim brīdim nav apmaksāts, bet 2014.gada 19.maija rēķinu Nr.RH198654KE1395 daļēji, t.i. 333 *euro* apmērā, apmaksāja pats klients.

Prasītājs 2014.gada 29.maijā nosūtīja atbildētājai vēstuli Nr.ACGE-14-222-nd un 2014.gada 18.septembrī vēstuli Nr.ACGE-14-391-nd "Par parādu, atzinuma termiņu", kurās lūdza samaksāt parādu un brīdināja atbildētāju par sekām, bet viņa uz uzaicinājumu nav atsaukusies.

Par saņemto prasību atbildētājai paziņots uz viņas deklarēto dzīvesvietu.

Ogres rajona tiesā 2017.gada 13.novembrī saņemts atbildētājas paskaidrojums (lietas 33.-34.lapa), kurā atbildētāja norāda, ka prasību neatzīst. Paskaidro, ka klients, kurš ir atbildētājas tēvs, aizgāja no ģimenes, kad atbildētāja bija maza. Uzturlīdzekļus atbildētājas uzturam nekad nav maksājis. Atbildētāja nav redzējusi klientu vairāk kā 20 gadus. Paskaidrojumā norādīts, ka atbildētāja vēlas viņas uzklausīšanu atklātā tiesas sēdē.

Civillieta Ogres rajona tiesā noņemta no izskatīšanas (lietas 37.lapa) un saskaņā ar tiesu reformu no 2018.gada 1.marta nosūtīta izskatīšanai Zemgales rajona tiesai.

Tiesas sēdē prasītāja pilnvarotā pārstāve /pers. B/ (turpmāk – prasītāja pārstāve) prasību uzturēja uz tajā norādītajiem pamatiem un apmērā, papildus paskaidroja, ka klients tika atvests no patversmes, līgums ar atbildētāju nav bijis noslēgts, bet tikai ar klientu. Norādīja, ka Rīgas Sociālais dienests meklē klientu radiniekus un gadījumā, ja klientam ir radinieki, tad tie līgumā tiek ierakstīti kā apgādnieki. Ir noskaidrots, ka klientam ir divi apgādnieki – atbildētāja un klienta dēls. Apgādnieku spējas un mantas stāvokli izvērtē Rīgas Sociālais dienests, kas arī sniedz atzinumu, kādā apmērā apgādniekiem jāsedz izdevumi par klienta uzturēšanos pansionātā.

Atbildētāja nav atsaukusies prasītāja aicinājumam, nav ieradusies, lai Rīgas Sociālais dienests izvērtētu viņas mantisko stāvokli un apsvērumus, kuru

dēļ atbildētāja nevēlas segt izdevumus par sava tēva (klienta) uzturēšanos pansionātā, tādēļ arī Sociālais dienests sniedzis atzinumu, ka atbildētājai jāsedz starpība starp klienta veikto maksu un pakalpojumu cenu mēnesī.

Atbildētāja prasību neatzina pilnībā un paskaidroja, ka līgumu ar prasītāju viņa nav noslēgusi un uzskata, ka par klienta uzturēšanos pansionātā viņai nav jāmaksā. Klients ir atbildētājas tēvs, kurš par atbildētāju nav rūpējies, aizgājis prom no ģimenes, kad viņa vēl bija maza un uzturlīdzekļus atbildētājas uzturēšanai nekad nav maksājis, tādēļ arī lūdz tiesai atbrīvot viņu no maksāšanas pienākuma par prasītājas sniegtajiem pakalpojumiem. Nekādus rēķinus viņa no prasītājas nav saņēmusi. Atbildētājai ir brālis, bet no viņa nekas nav prasīts klienta uzturēšanai.

Liecinieks/pers. D/ tiesas sēdē liecināja, ka viņš ir atbildētājas tēvs, atzina, ka par atbildētāju nav rūpējies, jo dzēris, neatceras kurā gadā aizgājis no ģimenes, bet kamēr dzīvojis kopā ar ģimeni, tad, protams, ir rūpējies. Uzskata, ka atbildētājai nekas nav jāmaksā prasītājai par viņa uzturēšanos pansionātā „Gaiļezers", jo viņš pats samaksājis prasītājai lielu naudas daļu.

Ievērojot, ka lieta ierosināta līdz Civilprocesa likuma grozījumu 250.[25], 250.[26] un 250.[27] pantā par saīsinātā sprieduma un sprieduma sastādīšanas lūguma spēkā stāšanās dienai, tā izskatāma kārtībā, kāda tā bija līdz 2018.gada 1.martam.

Motīvu daļa

Uzklausījusi lietas dalībniekus un liecinieka liecību, novērtējusi lietā esošos rakstveida pierādījumus to kopsakarā, tiesa atzīst, ka prasība ir noraidāma pilnībā šādu apsvērumu dēļ.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka *katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.*

Civillikuma 1402.pants noteic, ka *saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.*

Lietā nav strīda par to, ka atbildētāja ir klienta meita, kā arī prasītājs kā pakalpojuma sniedzējs ar klientu un pakalpojuma saņēmēju 2014.gada 19.maijā noslēdzis līgumu Nr.44-2/V (lietas 16.-19.lapa), kurā kā klienta apgādnieks norādīta atbildētāja. Tiesas sēdē iesniegts līgums Nr.44/V (lietas 53.-57.lapa), kurā norādīti klienta divi apgādnieki – atbildētāja un /pers. L/. Līgumi parakstīti tikai starp klientu un prasītāju.

Līguma Nr.44-2/V un Nr. Nr.44/V 1.1.punkts noteic, ka saskaņā ar Rīgas Sociālā dienesta lēmumu prasītājs uzņem apgādājamo kā klientu uz nenoteiktu laiku un nodrošina to ar mājokli /adrese/, sociālo aprūpi, kuru klients vecuma vai veselības stāvokļa dēļ pats sev nespēj nodrošināt, un sociālo rehabilitāciju. Abos līgumos arī minēti atbildētājas personas dati, adrese un ietverti viņas pienākumi, taču no tiem redzams, ka atbildētāja šos līgumus nav parakstījusi.

No Rīgas Sociālā dienesta Latgales rajona nodaļas teritoriālā centra "Ķengaraga krasts" 2014.gada 24.februāra atzinuma par sociālā pakalpojuma maksu Nr.14 (lietas 25.lapa) izriet, ka pieņemts lēmums, ka klients maksā 90% no valsts pensijas, ieskaitot piemaksu pie pensijas vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta summas, nepārsniedzot pakalpojuma cenu mēnesī un, ja 90% no klienta pensijas nenosedz pilnu pakalpojuma maksu un viņam ir citi ienākumi, saskaņā ar pakalpojuma sniedzēja veikto aprēķinu no šiem ienākumiem klients pilnībā vai daļēji sedz starpību līdz pilnai pakalpojuma cenai mēnesī.

Attiecībā uz klienta vienu apgādnieku – atbildētāju atzinumā norādīts, ka viņai jāsedz starpība starp klienta maksu par pakalpojumu un pakalpojuma cenu mēnesī. Atzinumā norādīts, ka atbildētājai uz viņas deklarēto dzīvesvietu nosūtīta vēstule (reģistrēta 21.02.2014. Nr.RSD-14-1851-ap) ar lūgumu sazināties ar Rīgas Sociālo dienestu, lai lemtu jautājumu par sociālā pakalpojuma maksu par klienta uzturēšanos ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

Prasībā norādīts, ka uzturēšanās maksa vienai personai dienā ir 13,74 *euro,* līdz ar to vidēji mēnesī maksājami 412,20 *euro* (13,74x30) apmērā.

Atbilstoši Rīgas domes 04.09.2012. saistošo noteikumu Nr.184 "Rīgas pilsētas pašvaldības sniegto sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtība" 107.2.punktam (redakcijā, kas bija spēkā līdz 13.08.2014.), ar kuriem prasība pamatota, *par pakalpojumu maksā klienta apgādnieki, ja klients par pakalpojumu nevar samaksāt pilnu maksu.* Šo noteikumu 107.9 punkts noteic, *ja klientam ir vairāk nekā viens apgādnieks, tad katra apgādnieka maksājumu nosaka proporcionāli apgādnieku skaitam no summas, kura aprēķināta kā starpība starp klienta maksu par pakalpojumu un pakalpojuma cenu mēnesī, ievērojot saistošo noteikumu 107.punktā noteikto.*

Lietas materiāliem pievienotie rēķini (lietas 20.-23.lapa) liecina, ka atbildētājai izrakstīts 2014.gada 19.maija rēķins Nr.RH198654KE1395 par laika periodu no 19.05.2014. līdz 31.05.2014. (13 dienām) 89,31 *euro* apmērā, 2014.gada 25.jūnija rēķins Nr.RH100881KE1769 par laika periodu no 01.06.2014. līdz 30.06.2014. (30 dienām) 206,10 *euro* apmērā, 2014.gada 25.jūlija rēķins Nr.RH142826KE2060 par laika periodu no 01.07.2014. līdz 31.07.2014. (31 dienu), kurā no maksājamās summas 212,97 *euro* atskaitīta pensija 67,05 *euro* un aprēķināts maksājums 145,92 *euro* apmērā un 2014.gada 31.augusta rēķins Nr.RH154020KE2436 par laika periodu no 01.08.2014. līdz 13.08.2014. (13 dienām, bet rēķinā norādīta 31 diena), kurā no maksājamās summas 212,97 *euro* atskaitīta pensija 67,05 *euro*, atvieglojums 84,82 *euro* un kopā aprēķināta maksājamā summa 61,10 *euro* apmērā. Tiesa konstatē, ka 2014.gada 31.augusta rēķinā Nr.RH154020KE2436 kļūdaini norādīta maksājamā summa, jo tā aprēķināta nevis par 13, bet 31 dienu.

Atbildētāja tiesas sēdē apgalvoja, ka šos rēķinus nav saņēmusi un prasītājas pārstāve paskaidroja, ka rēķini sūtīti parastā sūtījumā, tādēļ rēķinu nosūtīšanas faktu nevar pierādīt.

Pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus un noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus tiesas sēdē, tiesa konstatē, ka starp prasītāju un atbildētāju līgums par prasītāja klientam sniegtajiem pakalpojumiem nekad nav bijis noslēgts, kā arī starp lietas dalībniekiem nav bijusi vienošanās par klienta ievietošanu pansionātā "Gaiļezers" un līguma noslēgšanu. Minēto faktu tiesas sēdē apliecināja gan prasītāja pilnvarotā pārstāve, gan pati atbildētāja. Pie šādiem apstākļiem, tiesa atzīst, ka starp prasītāju un atbildētāju līgumiskās attiecības nav nodibinātas.

Atbildētāja parāda apmēru nav apstrīdējusi, bet uzskata, ka šie maksājumi nav viņai saistoši divu iemeslu dēļ – līgumu ar prasītāju viņa nav noslēgusi un viņai nav pienākums rūpēties par klientu, kurš nav rūpējies un uzturējis viņu bērnībā.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8.panta pirmā daļa noteic, *ka klienta vai viņa apgādnieka pienākums ir samaksāt par saņemtajiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem, ja šajā likumā nav noteikts citādi*. Atbilstoši šā likuma 1.panta 7.punktam, *klients ir persona, kas saņem sociālos pakalpojumus vai sociālo palīdzību*.

Konkrētajā lietā klientam, kurš ir atbildētājas tēvs, sniegta sociālā palīdzība, ievietojot viņu sociālās aprūpes institūcijā un viņa ienākumi nav bijuši pietiekami, lai segtu ikmēneša uzturēšanas izdevumus attiecīgajā institūcijā. Līdz ar to atbildētājai kā klienta bērnam likums noteicis pienākumu segt tēva uzturēšanas izdevumus sociālās aprūpes iestādē.

Saskaņā ar Civillikuma 188.panta pirmo daļu *pienākums uzturēt vecākus un vajadzības gadījumā arī vecvecākus gulstas uz visiem bērniem samērā ar viņu spēju uzturēt vecākus vai vecvecākus un mantas stāvokli [..]*. Šā panta otrā daļa noteic, ka *bērnus var atbrīvot no pienākuma uzturēt vecākus, ja tiek konstatēts, ka vecāki bez dibināta iemesla izvairījušies pildīt savus pienākumus*. Atbildētāja lūgusi tiesai atbrīvot viņu no klienta uzturēšanas pienākuma, pamatojoties uz apstākļiem, ka viņš nav rūpējies par atbildētāju bērnībā, nav maksājis uzturlīdzekļus viņas uzturam un vairāk kā 20 gadus viņa nebija satikusi apgādājamo. Minētos faktus tiesas sēdē apliecināja liecinieks /pers. D/, kurš ir atbildētājas tēvs.

Prasītāja pārstāve tiesas sēdē atsaucās uz vairākiem rajonu tiesu spriedumiem, kuros prasītāja prasības pret apgādājamo bērniem ir apmierinātas.

Tiesa pievienojas prasītājas pārstāves viedoklim, ka neatkarīgi no līgumu noslēgšanas, bērnu pienākums uz likuma pamata ir rūpēties par saviem vecākiem, ja tie paši nevar sevi nodrošināt, bet šajā lietā noskaidrots, ka atbildētājas tēvs bez dibinātiem iemesliem ir izvairījies izpildīt savu, arī uz likumu noteiktu pienākumu, uzturēt un rūpēties par atbildētāju līdz viņas pilngadībai.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 5.panta sestajai daļai, *piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru*. Augstākā tiesa, izskatot civillietu prasībā par atbrīvošanu no tēva uzturēšanas pienākuma, kurā pilngadīgie bērni bija iesnieguši prasību, konstatēja, ka prasība celta priekšlaicīgi, atzīstot, ka vēstules saņemšana no sociālā dienesta, kurā norādīts, ka uz viņu pienākumu maksāt par tēva saņemtajiem sociālajiem pakalpojumiem bez Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8.panta kārtībā celtas prasības pati par sevi nerada bērniem nekādas tiesiskās sekas un norādīja, *ka tad, kad būs celta šāda prasība, Civillikuma 188.panta otrā daļa dos iespējas no minētā pienākuma atbrīvoties attiecīgās tiesvedības ietvaros*. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 28.februāra spriedumā (lieta SKC-60/2017) atzīts, ka *Bērni var atbrīvoties no pienākuma uzturēt vecākus uz Civillikuma 188.panta pirmās daļas pamata, ja pierāda, ka vecāki bez dibināta iemesla izvairījušies pildīt savus pienākumus pret bērniem. Šis noteikums var tikt piemērots arī Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8.panta piemērošanas gadījumā.*

Ievērojot, ka tiesas sēdē noskaidrots, ka klients un atbildētājas tēvs nav pildījis savu tēva pienākumu uzturēt un nodrošināt atbildētāju līdz viņas pilngadībai, tiesa atzīst par iespējamu šajā tiesvedībā atbrīvot atbildētāju no pienākuma uzturēt savu tēvu – klientu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu, *ja prasību noraida [..], tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos[..]*.

Prasītājs, ceļot prasību, samaksāja ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 *euro* apmērā, bet faktiski ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par prasības pieteikuma, tiesas pavēstes un tiesas dokumentu nosūtīšanu un izsniegšanu izlietoti 5,75 *euro* apmērā. Līdz ar to no prasītāja valsts ienākumos piedzenami nesamaksātie tiesas izdevumi 2,45 *euro* apmērā un prasītājam nosakāms labprātīgas izpildes termiņš sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 42.panta otro daļu, 97., 190., 193., 204.[1], 250.[25] un 250.[27] pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt Rīgas sociālās aprūpes centra „Gaiļezers", reģistrācijas numurs 90000039319, prasību pret /pers. C/, personas kods /personas kods/, par naudas piedziņu.

Piedzīt no Rīgas sociālās aprūpes centra „Gaiļezers", reģistrācijas numurs 90000039319, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,45 *euro* (divi *euro* un 45 centi) apmērā. Valsts ienākumos piedzītie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi apmērā Rīgas sociālās aprūpes centram „Gaiļezers" jāiemaksā jebkurā kredītiestādē ar norādi: saņēmējs – Tiesu administrācija, Antonijas iela 6, Rīga; NMR 90001672316; ar PVN apliekamās personas Nr.LV90001672316; saņēmēja iestāde: Valsts Kase BIC kods TRELLV22; konta Nr.LV51TREL2190458019000; maksājuma mērķis – 21499, norādot – ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā C24122717. Maksājumu apliecinošs dokuments sprieduma labprātīgas izpildes termiņā iesniedzams Zemgales rajona tiesas kancelejā (Zaļā ielā 12, Bauskā), pretējā gadījumā tiesa nodos spriedumu par tiesas izdevumu piedziņu piespiedu izpildei zvērinātam tiesu izpildītājam.

Noteikt termiņu Rīgas sociālās aprūpes centram „Gaiļezers", reģistrācijas numurs 90000039319, labprātīgai sprieduma izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu – desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Zemgales apgabaltiesā 20 (divdesmit) dienu laikā, ja pastāv kāds no Civilprocesa likuma 440.[2] pantā noteiktajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem, apelācijas sūdzību iesniedzot Zemgales rajona tiesā.

Tiesnese A.Skulme